

VALENTIN VĂRAN

DUPĂ DOUĂZECI DE ANI

Pleonasmul retrăirii unui „dèjà vu” al manipulării și al dezinformării

SEMĂNĂTORUL
Editura online - ianuarie 2010

DUPĂ DOUĂZECI DE ANI

Aș putea să spun că nu știu de ce mi-a venit să vorbesc despre evenimentele de acum 20 de ani, evenimente care au schimbat-nu neapărat în bine-cursul istoriei poporului român, și destinul meu de-o potrivă. Trebuie să precizez încă de la început că nu sunt și nu am fost înregimentat politic, nici înainte de 1989 nici după, chiar dacă am semnat între timp o formă sau alta de adeziune, de dragul unor prieteni.

N-am să mă ascund însă după acel „nu știu ce mi-a venit” pentru că de fapt știu prea bine care sunt procesele mele interioare. Uneori acestea se petrec fără să existe un factor declanșator, alteori, cum e și cazul de față, există anumite evenimente care le scot la suprafață, peste voința mea. Cred că așa se petrece cu toată lumea, nu spun eu prin asta o noutate. De data aceasta, sentimentul de revoltă și de dezgust a fost factorul declanșator. Ciudat, dar este un sentiment prin care am mai trecut parcă odată. Pleonasm sau nu, trebuie să o spun: retrăiesc un „déjà vu”. Revolta că după 20 de ani sunt la fel de nelămurit și la fel de confuz în ceea ce privește realitatea cotidiană în care sunt constrâns să exist. După douăzeci de ani constat că sunt manipulat și dezinformat cu aceeași nerușinare și cu aceeași râvnă ca și în vremurile de care aș fi vrut să mă bucur că s-au dus. Invadat pe toate canalele mediatice de politică, nu-mi pot reprima sentimentul de dezgust, care revine la fel de pregnant ca acum 20 de ani. Nu știu nici măcar dacă poate să-mi pară bine sau să regret că am luat parte la acele evenimente din 89’. Atunci găsisem o rațiune să mă ridic , alături de toată nația, împotriva unui dușman comun. Acum, manipularea este atât de subtilă iar minciuna atât de fin ambalată și servită drept adevăr, încât chiar pare adevăr. Și mai ceva. Atunci știam măcar CINE ne minte. Acum, nici măcar luxul acesta nu ne este permis, anume să identificăm minciunosul. Participarea mea la ceea ce se va fi petrecut atunci a fost scurtă și neînsemnată. Am avut însă tăria să recunosc că nu mă pot preface că lupt pentru bunăstarea poporului, spre deosebire de alții care au făcut din acea prefăcătorie și minciună, o carieră și un crez personal. Am luat parte direct și responsabil la actul de răsturnare a regimului comunist, și dacă ceea ce unii mai cred că a fost „revoluție” ar fi eșuat, aș fi fost primul din orașul meu pe care l-ar fi executat securitatea.

Nu cred că mai pot fi de ajuns de coerent ca să refac exact filmul evenimentelor la care am participat. Deși am o memorie destul de bună, acele zile și nopți de emoție și adrenalină, îmi par vise, îmi pare relativ greu să identific în memorie cronologic șirul evenimentelor, clar și concis.

21 Decembrie 1989. În prima zi a revoluției mă aflam la Reșița. Locuiam în gazdă la un bun amic, Panait Timofte, Dumnezeu să-l aibă în pază. Eram colegi de serviciu. Lucram împreună la un atelier de pictură ca pictori decoratori la Protecția Muncii la I.C.M.R. Aveam în lucru un proiect foarte amplu de amenajare pentru

sărbătorile de iarnă a parcului din Govândari, un mare parc al marelui cartier reșițean. Munceam de vre-o două săptămâni deja la proiect și eram aproape de final. Cu o seară în urmă, pe 20, ajutați de cei de la I.R.E.T. terminasem de împodobit un brad de Crăciun, o splendoare de brad de vre-o 15 m, instalasem și probasem și luminile. Era cel mai frumos brad pe care-l avusese Reșița până atunci, și ca exemplar, și ca ornamentare, iar decorarea parcului cu personaje din povești, cu căprioare, ursuleți și multe alte personaje din Disney era o premieră, și încă una foarte reușită după spusele tuturor celor care ne priveau de pe margine lucrând. Avea să fie însă o repetiție la un spectacol care nu a mai avut loc niciodată pentru că doua zi au început evenimentele. La Timișoara, care era foarte aproape, lucrurile depășiseră punctul de fierbere. Tensiunea pe străzile Reșiței ajunsese aproape palpabilă în ultima săptămână. Lipsea un mic imbold, și acesta a venit... O încercare de a organiza un miting anti-Timișoara a degenerat (înaintea celui din București!!!) și tăvălugul evenimentelor n-a mai putut fi oprit. Aveam o oarecare teamă de a ieși în centru de unde veneau zvonuri alarmante că se va declanșa iadul ca și la Timișoara, dar ne-am făcut curaj unul altuia, ne-am hotărât că nu putem sta de-o parte, am plecat la serviciu, la atelierul pe care-l aveam la I.C.M.R, ne-am apucat și am făcut primele pancarte cu „jos tiranii”, „jos comunismul” și alte „jos-uri...” care ne-au trecut prin minte. Am ieșit cu ele în stradă și brusc am devenit eroii celor din piața sfatului. După euforia momentului, m-am regăsit un erou străin printre alți străini. Eu nu mă voiam erou, cel puțin nu eroul reșițenilor, așa că m-am hotărât brusc să plec acasă, la Oțelu Roșu. Exprimându-mi dorința, entuziaștii momentului, au oprit pe loc o basculantă și i-au ordonat șoferului să mă ducă acasă. Aveam un portret al lui Ceaușescu, l-am pictat în pușcăriaș, după gratii, l-am afișat în parbrizul basculantei, și așa am pornit spre casă. Pe drum, preț de 65 de km, prin toate localitățile până la Caransebeș și de la Caransebeș la Oțelu-Roșu, am trecut claxonând și țipând la toți trecătorii. La rândul lor, ne salutau cu aplauze și urale...

Când am ajuns la mine în oraș, așa s-a nimerit...fără voia mea, mi-am făcut o intrare triumfală, cu basculanta prin mulțime, direct în fața Clubului (așa i se spunea, și așa i se spune Casei de Cultură) din centrul orașului, în față, pe trepte era amplasat un microfon la care vorbea cineva. Din câte țin minte, cineva de la sindicat...mă rog...CINEVA...

Când am coborât din basculanta în parbrizul căreia rânjea de după gratii portretul dictatorului, după un moment de liniște, a început o rumoare, și din când în când, din acea rumoare îmi distingeam numele. Am plecat spre microfon, mi-am cerut scuze, zicând că am ceva de spus, și din acel moment acel microfon a devenit AL MEU !!!

Le-am comunicat că a început revoluția, că lucrurile s-au pornit, Reșița și Caransebeșul sunt alături de Timișoara, și că nu avem dreptul ca bănațeni să stăm de-o parte.

Am aflat apoi mai târziu, de faptul că și aici se întâmplase ceva asemănător cu evenimentele de unde veneam eu. Lumea fusese convocată la miting. Apoi, probabil informați de la județ ce au pățit autoritățile de la Reșița cu tentativa de miting, miliția a interzis aglomerația în parcul central al orașului. Nu avea nimeni voie să staționeze în parc și să circule prin centrul orașului în grupuri mai mari de două sau trei persoane ...

Profitând de ora la care veneau navetiștii de la gară și autogară ca să traverseze centrul înspre uzină, un tip curajos pe nume Zoli Balint, împreună cu Valentin Boșneag, fiul unui preot, s-au plasat în fruntea coloanei de muncitori-navetiști, care erau într-un număr considerabil, și dând impresia unei forțe

organizate, au ocupat centrul oraşului. Această mişcare ingenioasă a fost în măsură să dea un sentiment de amploare a mişcării iar acest lucru a făcut imposibilă reacţia promptă a miliţiei şi a autorităţilor. Astfel se desfăşuraseră evenimentele înainte de sosirea mea, iar situaţia în care găsisem eu adunarea, nu putea fi mai prielnică pentru a interveni eu cu vestea că la Reşiţa, reşedinţa de judeţ, erau în plină desfăşurare aceleaşi manifestări anti-comuniste. Nu m-au mai lăsat să plec de acolo. Toţi voiau să ştie cât mai multe amănunte...

Regăsirea cu familia mea avea să se consume la câteva ore după sosirea mea în oraş. Abia când au aflat ai mei că cel care vorbeşte la microfon în centrul oraşului sunt eu, au venit să mă vadă. Era foarte ciudat atunci, şi am învăţat pe pielea mea acest lucru : *cel ce are microfonul, are puterea !!!*

Aveam 28 de ani. Îmi doream faimă, dar nu putere. Simţeam forţa de corupere interioară a puterii. Simţeam pericolul de a fi contaminat, dar mă gândeam că fac ceea ce fac, indiferent de riscuri, pentru a-l feri pe fiul meu de o viaţă gri. Şi *asta* îmi dădea putere mie, nu microfonul acela. De ceva faimă aveam parte între concetătenii mei, sutele de spectacole pe care le organizasem sau la care participasem pe scena Clubului mă transformaseră într-o incontestabilă vedetă locală. De pe scenă vocea mea însemnase de multe ori alinare, însemnase speranţă. Textele de umor pe care le vehiculam în acele vremuri aveau de cele mai multe ori subînţelesuri subversive. Nu concepeam să ies pe scenă şi să fac sau să spun ceea ce voia unul sau altul. Eu spuneam pe scenă ceea ce voiam eu, fără să mă las cenzurat. Să strecuri în text replici de genul *traista ţăranului n-a mai văzut brânză decât din lapte praf, sau că din banii câştigaţi pe contractarea unui porc, ţăranul îşi cumpărase o găină* era un act de curaj. Asta mi-a adus şi satisfacţii dar şi insatisfacţii în ceea ce ar fi putut fi cariera mea de artist. De exemplu, am fost invitat de Horia Şerbănescu să particip în spectacolul de revelion, în anul 1987. Ajuns la Televiziune am fost condus de Mihaela Oancea, în faţa Marianeii Şoitu, cea care era responsabilă în acele vremuri cu programele de divertisment ale TVR. Acolo, timp de vre-o două-trei ore am susţinut un mini-one-man show, mi-am înşirat toate textele pe care le aveam. Multe din ele erau premiate pe la festivaluri naţionale de umor, altele (mă mir şi astăzi!) erau premiate chiar şi în „Cântarea României”. Râdea la fiecare replică de cădea de pe scaun... *”dar asta nu pot să dau pe post, mă mănâncă ăia de la cenzură!”*. Revenind, aceasta era aura mea în faţa con-citadinilor mei, aceea de rebel, nu prea departe de aceea de revoluţionar. Şi nu m-am ferit niciodată să recunosc...eram anti-comunist. Şi încă ceva. Nu am pierdut nici o ocazie de a profita de orice favor pe care îl obţineam de la cei care ne conduceau. Orice mi se întâmpla bun din partea lor, consideram că e o mică victorie personală împotriva sistemului. Aşa am fost crescut. Am început de foarte tânăr să înţeleg cum stau treburile, şi cum ar trebui să stea de fapt. Tatăl meu, când eu aveam vre-o 10-11 ani a primit cadou din partea fratelui meu, un radio portativ VEF cu vre-o 12 lungimi de undă. Locuind în vestul ţării, „Europa liberă” se prindea foarte bine, iar tatăl meu făcuse o psihoză din a asculta zilnic postul de la care ni se predica libertatea, sau cum ar trebui să arate libertatea. Nu cred că se duc bătrânii la sat la biserică cu consecvenţa cu care tatăl meu asculta „Europa liberă”. Monica Lovinescu, Emil Hurezeanu, Noel Bernard şi întreg colegiul redacţional al postului deveniseră parcă parte din familie, pentru că prezenţa lor în casa noastră era una din constantele la care te puteai raporta, fără să greşeşti timpul sau spaţiul.

Despre acea parte cumva ezoterică a familiei am învăţat încă din start că nu este bine să vorbeşti. Intoxicat din acele vremuri cu libertate, „boala” a atins apogeul în acele zile de Decembrie. Rebelul, sau revoluţionarul, din mine a încolţit însă mult

mai devreme, odată cu asasinarea lui Cornel Chiriac, a lui Emil Georgescu și se zvonise că și a lui Paul Goma.

Unul din primele semne ale potențialului meu de revoluționar a răbufnit când, un oarecare Semenescu, profesorul meu de „economie politică”, materie pe care o știam de fapt până la nivel de punct și virgulă, a hotărât că eu și familia mea o ducem prea bine în comparație cu a lui, și că a venit vremea să „cotizăm”. Prin urmare, eram în anul IV de liceu, și el a găsit de cuviință să mă lase corigent pe primele două trimestre, ca să nu intru în bacalaureat. Ori cotizam, ori rămâneam de rușine. Cu câțiva litri de țuică, la care râvnea de fapt, și cu câteva găini de la țară (de care n-a avut mare dobândă pentru că am avut eu grijă să nu trăiască mult !) am rezolvat intrarea mea la bacalaureat, dar nu l-am putut uita. Drept urmare, la două zile înainte de a pleca în armată, într-o noapte ploioasă de octombrie, i-am făcut praf laboratorul lui de economie politică, cu care se fălea el atât de mult. Nu pot să spun decât că nu au rămas întregi nici tablourile de pe pereți, așa că nici tabloul Tovarășului atât de iubit nu i-a mai rămas...

Acum, numai Dumnezeu știe cât o-r fi căutat făptașul cei de la securitate, dar dacă trăiesc să pot povesti toate astea înseamnă că nu l-au găsit !

După ce mi-am dus la îndeplinire răzbunarea, am plecat în armată liniștit, să-mi servesc patria, ca un bun cetățean. Și unde credeți că am fost repartizat? La securitateeee...culmea ironiei, nu?

După armată, a început o altă viață pentru mine. Mă întorceam într-o casă goală. Și asta se datora tot regimului. Și asta mă făcea să-l urăsc și mai mult. Regimul era vinovat, în ochii mei, pentru că părinții mei, vrând să vină în vizită la mine, au murit într-un accident de mașină. La câteva luni după lăsarea la vatră, au venit la uzina unde lucram, doi tovarăși în fulgarine negre, lungi, însoțiți de sectorist să discute ceva confidențial cu mine. Maistrul meu, când au venit respectivii și au întrebat de mine, a înghețat de spaimă. Credea că au venit să mă aresteze din cine știe ce motiv. Și eu am crezut inițial că e vorba de laboratorul de economie politică. Credeam că, după doi ani de investigații, mă aflaseră. Dar eu nu spuseseam nimănui.

De fapt, erau într-adevăr de la securitate, dar interesul lor pentru mine consta în altceva. Făcusem armata la securitate obiective, o perioadă la anti-terorism, mă rog...aveam ceva cunoștințe de arte marțiale, iar ei, veniseră să-mi arate cam care ar fi fost pentru mine avantajele de a mă lăsa recrutat în securitatea operativă. Oricât ar fi sunat de tentant pentru unii, mi-e mi s-a părut că sunt recrutat drept carne de tun. Mi se cunoștea dosarul, știau, și mi-au subliniat asta de la început, că sunt singur, nu am părinți deci în caz de ceva nu are cine să mă plângă. Nu puteam să le arăt cât de mult îi uram, nu puteam să le arăt cât îmi era de scârbă de ei și de regimul pe care-l reprezentau ei în ochii mei, așa că i-am refuzat politicos, dând vina pe „ale tinereții valuri”, cum că îmi găsisem jumătatea și aveam planuri să mă însor. Atât...

Lupta mea cu sistemul, reticența mea în a mă lăsa angrenat sau recrutat în rândul *membrilor* a continuat însă multă vreme. Activitatea culturală pe care o desfășuram în oraș, sprijinit când de sindicat, când de utc, îmi crease un statut de privilegiat. Dar acest statut îl meritam, era meritul meu, al muncii mele și al talentului meu. Tocmai în asta consta problema lor: privilegiați nu puteau fi decât *membrii*. Adică, volens-nolens trebuia să devin membru de partid și gata. Lună de lună am fost tachinat să îmi fac cerere în acest sens. Nu puteam să te facă membru de partid peste voința ta. Îți dădeau chipurile, ție libertatea de a alege calea. Dar sub acest aspect de opțiune democratică, sub această mască zâmbitoare, rânjeau presiunile psihologice subtile sau mai puțin subtile cu care te prelucrau, ca să te înregimenteze.

Rămăsesem un caz problemă pentru responsabilul cu dosarele. Mulți din cei care se angajaseră cu mult în urma mea, erau deja membrii de partid, iar acesta era unul din argumentele invocate de toată lumea, ca să mă convingă să fac și eu pasul. Până la urmă, după 5 ani de insistențe m-au înghesuit și m-au făcut să promit că sâmbăta următoare îmi voi scrie cererea de primire în partid, cu mânuța mea, în fața adunării ce se convoca cu prilejul prelucrării dosarului meu. Vre-o trei zile nu am avut liniște... nu știam cum voi scăpa. Până la urmă, sâmbăta cu pricina m-a găsit transferat de la uzină la cooperatie, unde plănuisem eu mai demult să deschid un atelier de legătorie de cărți. A fost singura cale pe care am găsit-o, ca nu cumva să mă procopsesc și eu cu carnețelul roșu.

Faptul că de multe ori rostisem pe scenă lucruri pe care alții nu le puteau rosti nici în șoaptă îmi dădea o oarecare legitimitate să mă aflu la acel microfon. Am trimis un prieten la mine acasă și mi-a adus o bandă de magnetofon, și cântecele revoluționare ale „cenaclului Flacăra” cântate de Cristian Buică, Vali Șerban sau Valeriu Sterian s-au nimerit a fi foarte potrivite cu momentul.

Versuri ca:

*Doamne, vino Doamne
să vezi ce-a mai rămas din oameni*

.....

erau parcă intenționat scrise pentru asemenea momente.

Așa că, în timp ce în fața casei de cultură lumea se lăsase magnetizată de avântul meu revoluționar, în sala de ședințe a clubului, cineva, organiza, fără cunoștința celor de afară, un comitet revoluționar, care să conducă ostilitățile. Printre cei care au știut, chiar cu 3 săptămâni înainte, de planificarea evenimentelor, bănuiala mea este că era și comandantul miliției orășenești de la acea vreme, un oarecare domn Pârveu, un tip foarte deștept și abil. Ajungând la urechile lui ce se „clocea” în sala mică, aflând și cine sunt conspiratorii și că sunt niște out-sideri, adică nu „*cei care trebuiau*” să formeze un astfel de comitet, a creat o diversiune extrem de reușită datorită unei întâmplări hilare. Orașul Oțelu-Roșu se afla pe ruta cea mai scurtă între Sibiu și Timișoara. Se știa de școala de ofițeri MAI din Sibiu, era celebră. Tot la Sibiu, în acele momente, secretar la județ, era Nicu Ceaușescu. O oarecare teamă de faptul că trupe de securitate din Sibiu ar putea trece spre Timișoara în acele zile se inoculase în sufletele oamenilor. Tocmai în specularea aceste temeri a constat diversiunea. În anii dinaintea revoluției, forțarea granițelor cu Yugoslavia și Ungaria, devenise un sport național extrem. Foarte mulți, aveau două-trei tentative eșuate, soldate cu luni de pușcărie. Unul din cei cu astfel de „pată” la dosar, era un oarecare Florin Blaga. În schimbul ștergerii ei de pe dosarul personal, Pârveu îi cere lui Florin să intre în sala mică, să strige în gura mare „*vin tancurile de la Sibiu*” și să sară pe geam. Acum, partea cu săritul pe geam nu era o cascadorie deosebită, geamurile, din cele care nu erau la nivelul solului, aveau înălțimea de maxim trei-sferturi de metru. Se învârte copilul prin sală printre lumea de acolo, ajunge în zona scenei, unde un geam era deschis și cu perdeaua pusă. Când își face curaj îndeajuns, strigă „lozinca”, trage perdeaua și sare... De emoția momentului însă, nu a observat că al doilea rând de geamuri era închis, așa că a sărit *prin* geam. Gestul lui urmat de bubuitura spargerii geamului a creat o panică teribilă, și când din gură în gură a aflat toată lumea ce se întâmplă, s-a golit tot clubul și tot centrul orașului. Am rămas singur cu microfonul...și mi-a fost teribil de teamă...dar n-am plecat. Am urcat sus la bibliotecă. Acolo era un televizor. Tocmai începuse contra-manifestația din piața palatului din București. Am pus repede microfonul la difuzorul televizorului, și am transmis orașului evenimentele ce au urmat *în direct*. Am scos televizorul pe

geam și parcul din centru s-a re-umplut de oameni. Nu pot decât să-mi imaginez bucuria sau emoția cameramanilor TVR care au transmis atunci live evenimentele, dar eu explodam de emoție și adrenalină știind că trebuie să duc mai departe ceea ce începusem. Prioritatea mea era să evit conflictele. Auzisem că la Caransebeș populația atacase sediul miliției, că s-a tras din interior și că muriseră oameni. Cei de la care aflasem, erau înspăimântați că s-ar putea întâmpla și la noi la fel. Așa că au venit cu ideea de a încercui sediul miliției și să le ceară să le predea armele. Nu știu de unde am adunat curajul să fac ceea ce am făcut în acele momente. Am ajuns acolo, am urcat pe treptele sediului miliției, și am făcut apel la calm. Am promis că mă duc înăuntru și negociez un armistițiu cu ei, am promis că intru și le sigilez sau le încui armamentul, în orice caz, că nimeni nu va face uz de armă împotriva noastră.

Înainte de a intra, doi vlăjgani m-au luat de-o parte. Erau mineri de la cariera de marmură de la Ruschița. Mi-au arătat sub poala hainelor lor vre-o 25-30 de batoane de dinamită. Să le dau ordin și ei aruncă în aer orice clădire din oraș !!!

Le-am spus că voi apela la ei în caz de nevoie, dar să sperăm că nu va fi cazul. Unul din ei mi-a spus că dacă intru în sediul miliției și stau mai mult de 5 minute, oricum aruncă în aer clădirea. Din două motive: ori m-au arestat și e de rău, ori sunt de-ai lor, și e și mai rău. Am promis că ies în 5 minute, și am intrat. Conduc la comandant, i-am explicat scopul vizitei mele iar acesta m-a luat direct: „*te-ai gândit în ce te bagi?*”

I-am răspuns că nu. În primul rând, nu e timp de gândire, ci doar de acțiune, căci dacă aș fi stat să mă gândesc, aș fi înțeles inutilitatea gestului meu de a sigila o cameră de armament în care nu știu ce ar trebui să existe, și în care sunt convins că au avut grijă să nu mai existe nimic în acele periculoase momente. L-am rugat, ca spre liniștirea celor de afară, să mă lase să pun un sigiliu pe camera cu gratii de la intrare, ca să pot ieși în cele 5 minute promise.

A fost de acord cu termenii propuși de mine, am primit permisiunea să învelesc într-o fâșie de hârtie cu semnătura mea pe ea lacătul de pe gratiile camerei de armament și astfel am dezamorsat un potențial conflict care putea escalada în evenimente regretabile de ambele părți. Am ieșit afară în uralele tuturor. A fost pentru mine cel mai elocvent moment al participării mele la evenimente. Nu cred că gestul meu ar fi fost trecut cu vederea în cazul în care încercarea de răsturnare a regimului comunist ar fi eșuat. Le-am promis celor de afară că nimeni nu va face uz de armă împotriva revoluționarilor, cu condiția să nu ne manifestăm ca infractori, ci ca oameni civilizați, care știm ce vrem, și anume o viață demnă, în libertate...bla-bla-bla...și discursul meu a prins. A fost uimitor pentru mine faptul că dacă deschideam gura și afirmam sau ceream un lucru, orașul întreg se conforma. De exemplu, episodul cu soldații din unitatea care lucra la terasamentul căii ferate din uzină. Erau soldații aceia pe care regimul comunist îi folosea ca mână de lucru gratuită pentru cele mai grele și mai josnice munci. S-au trezit sărmanii cu armele în mâini, puși să apere ordinea și securitatea orașului, deși nu aveau habar câtuși de puțin să facă asta, ne fiind instruiți pentru asta. De la microfonul celebru, de-acum, am făcut un apel la locuitorii orașului, să încercăm să ne manifestăm recunoștința față de efortul lor, și să încercăm să-i facem să simtă puțin din atmosfera de Crăciun. În acest sens, făceam apel la cei care au posibilitatea, să aducă două-trei sarmale sau o bucățică de cârnați la cantina uzinei unde luau ei masa. După vre-o 3 ore, primesc un telefon de la nea Lupu Vasile. El era gestionarul cantinei. Mă ruga insistent să merg urgent până la cantină. Când am ajuns, avea lacrimi în ochi, și nu putea să vorbească. M-a luat de mână și m-a împins în sus, pe scări, spre sala de mese. Am înțeles imediat de ce lăcrima și nu putea rosti o vorbă. Cât era cantina de lungă, de o parte și de

alta, erau două șiruri de mese. Pe una din acele mese lungi, se afla un strat cam de jumătate de metru de sarmale, iar pe cealaltă cam tot pe atâta, produse din carne de porc. În total cred că erau cam 2 tone de astfel de alimente. Îmi zice: *am înțeles că tu ești autorul...te duci te rog la microfon și spui să nu mai vină nimeni, că nu mai am unde să le depozitez!* Lăcrimam. Nu știam pe care din sentimente să dau vina. Pe emoție sau pe uimire? Cert este că gestul locuitorilor orașului mi-a rămas în suflet ca cel mai demn și de atunci până astăzi, singurul gest de solidaritate pe care l-am trăit ca martor în România. Nu cred că mai pot românii de astăzi să repete asemenea gesturi. Sunt convins de asta.

Au urmat pentru mine câteva zile și nopți petrecute la biblioteca clubului, de unde am urmărit alături de întreg orașul prinderea, judecarea și executarea cuplului de dictatori.

Fac aici o mică paranteză. Cu toate am fost de acord, mai puțin cu execuția. În opinia mea, trebuiau închiși într-un fel de lagăr alături de toți nomenclaturiștii, puși să muncească și obligați să-și cheltuiască banii în genul de magazine alimentare din care ne-au obligat ei să ne aprovizionăm atâția amar de ani. Să li se dea pâine pe cartelă, să li se dea și lor 2 și 1/3 ouă de persoană pe lună, să stea de la ora 2 noaptea la rând pentru un litru de lapte, să mănânce *adidași* de porc în loc de carne...asta le-aș fi făcut eu. Dar s-au găsit alții, în schimb, să-i execute repede nu pentru a restabili, chipurile, ordinea în țară, nici pentru descurajarea trupelor rămase loiale dictatorului, ci pentru a-i închide gura. Nu îmi vor ieși din minte *agenturiii străine* invocate de amărâțul acela pe care ni-l prezenta filmul cu judecarea și condamnarea lor. I-au închis repede gura, ca să nu-i dea în vileag, ca să nu ajungă judecați cumva alături de el.

După execuția cuplului, când au început diversiunile soldate cu atâtea victime, am avut o revelație. Am făcut armata unde am mai spus, la securitate, cu ceva stagiul și pe la anti-terorism. Să presupunem că eu aș fi fost terorist, sau în acele trupe acuzate că ar fi rămas loiale comunismului sau dictaturii. Păi eu SINGUR, cu UN SINGUR GLONȚ aș fi răpus revoluția din fașă. Aș fi distrus antena de pe TVR și nimeni nu ar mai fi putut transmite desfășurarea evenimentelor, iar manipularea prin intermediul televiziunii în favoarea uneia sau alteia din părțile combatante nu s-ar mai fi putut realiza. Lipsiți de informații, orice inamici sunt mai ușor de învins. Dacă eram, repet, în acele trupe de teroriști, aș fi ales să elimin liderul sau liderii care apăreau dând dovadă cică de curaj, apărând la celebrul balcon, dar ocoliți de fapt de gloanțe în mod foarte suspect. Atunci mi-am dat seama de tertipul la care apelau de fapt. Dacă tranziția se făcea printr-o revoluție de catifea, fără scandal și fără victime, rolul de *salvator al neamului* al FSN-ului nu ar fi avut relevanță și nici rațiune. Așa că s-a preferat o variantă cu victime, o pseudo-bătălie din care să răsară eroul călare pe un cal alb care salvează neamul. Astfel au căpătat legitimitate FSN-ul și cei care au pus mâna pe putere.

Revin. Mi s-a comunicat de la Reșița, că suntem unica localitate din județ care n-am desemnat o persoană din rândul revoluționarilor, sau din FSN, pentru postul de primar, prezența în primărie a fostului primar fiind rușinoasă pentru noi, ca *localitate liberă*. Drept urmare, cu tot alaiul după mine am pornit spre primărie. Trecând prin parc pe lângă complexul comercial unde era magazinul alimentar principal al orașului, am auzit țipete și vânzoleală mare. Se scosese la vânzare primele portocale la liber, nu pe cartelă. Când am pătruns în câmpul lor vizual, vânzoleala și înghesuiala a încetat brusc, unul din cei de la rând zicând ceva de genul „vine Vali”.

Brusc s-au așezat doi câte doi, civilizată și în ordine. O bătrână a ieșit din rând, a trecut peste stratul de flori până la mine, și cu ochii în lacrimi mi-a luat mâna și mi-a

sărutat-o. M-a binecuvântat, pentru că am apărut tocmai atunci, pentru că i se făcuse rău, iar dacă nu apăream în acel moment, ea nu ar mai fi avut puteri să ajungă să-și cumpere mult râvnitele portocale. Am simțit, ca de multe ori până atunci, nodul acela în gât, acea revoltă împotriva regimului, a sistemului care ne animaliza treptat, zi de zi. Am plecat lăcrimând la rândul meu. Nu fără să simt însă revelația puterii și mai mult, legitimitatea puterii cu care fusesem investit de semenii mei, legitimitate parafată pe dosul mâinii mele stângi cu sărutul unei bătrâne cu ochi înlăcrimați.

Ajuns la primărie, am avut un dialog scurt dar civilizată cu primarul Eugen Zbăgan, dacă îmi aduc bine aminte. I-am explicat că vremurile domniei sale și a regimului pe care-l reprezenta au trecut, așa că ar fi timpul să-și ia lucrurile personale din birou și să ne lase. Era un om de bun simț. Nu s-a opus. Ba chiar mi-a lăsat și un cadou din partea lui, un volum de versuri de Păunescu. Asta m-a făcut să-l privesc cu alți ochi. Păunescu fusese interzis din 1985. Prezența unei cărți scrise de un disident într-un birou de primar spunea ceva despre omul din spatele funcției pe care o avea. Ne-am stabilit sediul în primărie și pentru a comunica mai repede și mai eficient cu cei de la județ. Unul din primele evenimente pe care-l țin minte din momentul în care am ocupat biroul de primar a fost vizita unei bătrâne. Era o femeie pirpirie, care se vede că fusese muncită la viața ei. Mă căutase în tot orașul, crezând că aș fi unica persoană de pe lume care pot să o ajut. Avea un fiu care făcea armata la București, și știm prin ce evenimente tragice au trecut multe unități de soldați în acele clipe tulburi. Bătrâna voia să afle dacă fiul ei mai trăiește... Din lipsa multor detalii pe care nu le știa, am hotărât că singurul mod în care o pot ajuta este să îi sugerez să plece personal să vadă ce și cum. A început să plângă... n-avea bani de tren... Am scos din buzunar banii pe care-i aveam, am făcut o chetă pe la toți cei din împrejur, am adunat vre-o 500 de lei și i-am pus în mâinile aspre și tremurânde. A fost a doua oară când mi s-a sărutat mâna... Nu mă simțeam bine de loc în această postură. Am rugat-o să vină să-mi spună la întoarcere cum e cu fiul ei. Mi l-a prezentat pe stradă mult mai târziu, într-o zi din primăvara lui 90'.

Instalat în primărie, au început să vină la mine tot felul de persoane, care cu știri, care cu zvonuri, care cu sfaturi. Cu timpul am început să ne organizăm. Și noi, și teroriștii. Vizau punctele strategice nevralgice ale orașului. Și făceau asta, atrăgându-ne atenția asupra lor în cursul nopților prin rachete de semnalizare trase pe deasupra lor. Era de fapt o distragere a atenției, am aflat asta mult mai târziu. Știrile sau zvonurile despre vandalizarea vitrinelor sau a clădirilor administrației veneau din toate direcțiile. Era sau nu era cazul să ne fie distrasă atenția?. Asta nu mai știu. Știu însă că a avut un efect benefic. Am instituit trupe de voluntari și au fost trimiși să păzească acele puncte strategice, gen uzina de apă potabilă, stația de transformare de curent care alimenta orașul și uzina cu energie, stația de gaz, etc. Toate depozitele de mărfuri alimentare sau ne alimentare, toate magazinele sau instituțiile din oraș au beneficiat astfel de un generos număr de paznici. Astfel, adunarea de gură cască din centru a primit un rol de care mai era și era mândră. Îmi aduc aminte că stabilisem un consemn. Dacă se întâmplă ceva deosebit și este nevoie să adunăm lumea din nou în centrul orașului, vom anunța mobilizarea generală cu ajutorul sirenei de la uzină, sirenă care se auzea și de la 10 km distanță de oraș. Asta a dat prilejul primului sabotaj al revoluției să se manifeste. Ca să-și bată joc sau făcând jocul nu știu cui, un inginer din uzină a acționat sirena. N-a apucat să și fugă de la locul de unde se acționa valva de aburi a sirenei, că a fost prins și imobilizat de muncitori. Aproape că făcuse pe el de frică când am ajuns urgent la fața locului. Putea să fie linșat, trecând drept terorist, sau simpatizant cu aceștia. Fiind și maghiar

de origine, Kolar era numele de familie, a riscat enorm de mult, și nu sunt convins nici astăzi că nu a fost un gest calculat al cuiva, el fiind doar executantul.

Treceam periodic prin centrul orașului și vorbeam la microfon, eu sau Valentin Boșneag. Într-una din aceste ocazii, l-am zărit în mulțime pe Vasile Gârbea, zis și Omul Liber. Își căpătase porecla aceasta cu prețul unor bătaii îngrozitoare pe care i le aplicau din când în când cei de la miliție, și când merita și când nu. Țipa în gura mare ce-i trecea prin gând la adresa dictatorului, cu invective colorate și ilare. Și făcea asta unde-l apucau pandaliile, în sala de spectacol, la grădina de vară sau în parcul central al orașului dar întotdeauna când el considera că îl aude cât mai multă lume. Avea ce-avea cu ta'su lui Ceaușescu în special... De câte ori se anunța în vizită o delegație de partid mai importantă sau chiar dictatorul în persoană, Omul Liber înceta să mai fie liber. Îl săltau cei de la miliție și-l ascundeau la beci până ce trecea evenimentul. Ce se întâmpla cu el în acele zile nu știe decât el, săracul. Noi constatham doar lipsa lui din oraș și mai vedeam apoi urmele bățăilor administrate între timp. Ieșea săracul șifonat rău de acolo. Apoi, se întâmpla să-l mai salte pentru o nouă șifonare, ca să-i zicem așa, și fără motiv. Când n-aveau ce face, îl săltau pe Vasilică doar așa, ca să se mențină ei în formă și ocupați. Îl luau de la discotecă, de pe stradă, de la cârciumă...de ori-unde. Eu personal l-am recuperat într-o noapte dintr-un rondou de flori unde-l aruncase cineva din cupa unui IFRON, pe lângă care se foiseră câteva persoane în uniformă de milițian. Au abandonat ceea ce făceau în momentul când m-au zărit în capul străzii și au dispărut precipitat. Nici în momentele acelea n-a avut curajul să-mi spună cine și de ce s-a purtat așa cu el. Dacă îmi aduc aminte bine, era chiar în zilele ultimului congres al pcr.

Când l-am zărit în mulțime, mi-a venit ideea să-l chem la microfon să spună și el câteva cuvinte. El fusese liber înaintea noastră doar, și eu eram unul din pușinii care știau cu ce preț plățise libertatea lui de a se exprima. L-am rugat să ne spună cum se simte libertatea acum din punctul lui de vedere. Trec peste râsetele și replicile malițioase ale mulțimii din momentul în care l-am invitat să vorbească. A fost din nou, poate, unul din momentele unice care ne-au fost date să le trăim ca locuitori ai orașului. Și-a luat umil căciula în mâini, a început să o frământa plin de emoție, căutându-și cuvintele. A început apoi un discurs pertinent, civilizată și cursiv, oricum surprinzător pentru toată lumea. Ceva despre cât l-a durut pe el nu atât bătaia îndurată cât faptul că-l crezuse lumea nebun în tot acel timp. Că l-a crezut lumea fără minte că a avut curajul să se declare fățiș împotriva dictatorului și comunismului. Dar bățăile îndurate au meritat, pentru că a venit vremea lui acum. Se află în fața unui microfon de la care vorbește unui întreg oraș, și nimeni n-o să-l mai bată dacă strigă întregii lumi JOS COMUNISMUL !!! . Dar are un regret și o rugămintă la noi toți, și anume, că nu mai poate ieși el în evidență drept Omul Liber, pentru că acum toți suntem liberi, așa că să i ne adresăm de-acum simplu, Vasilică. N-or fi astea exact cuvintele lui, dar eu asta țin minte că a spus în mare. Și mai țin minte că un întreg oraș a izbucnit în lacrimi. Un așa-zis nebun îi condamnă pe ei la libertate. L-am îmbrățișat, iar el, cu un gest umil, a dat să-mi sărute mâna, pentru ce am făcut pentru el, și nu numai cu acel prilej. L-am spus că eu trebuie să-i sărut lui mâna, și prin gestul meu să îi cer iertare în numele întregului oraș pentru tot ce a avut de suferit. Și chiar am făcut-o.

Țin minte că între timp reușisem să punem la punct cât de cât organizarea orașului. Aveam statistica tuturor stocurilor de alimente din alimentări și din depozite. Apoi au început să vină ajutoarele. Undeva prin 26-27 decembrie ni s-a cerut să ne prezentăm cu situația stocurilor la Reșița. L-am luat cu mine pe nea Mișu Oлару, un contabil pe care-l adusesem la primărie din uzină și l-am rugat să se ocupe de

situația respectivă. Era un tip scrupulos, capabil și onest, lucru ce m-a determinat să-l cooptez în echipa de la primărie. Ajunși la comitetul județean al FSN, am fost conduși în biroul fostului secretar pe județ în fața unui tip pe care-l știam de la multe întâlniri ale artiștilor reșițeni la care participasem. Era pictor, Rădulescu parcă-l chema, și ajunsese acolo cam în același fel în care ajunsese eu în primărie la mine în oraș. A chemat pe cineva de la comerț care i-a pus o seamă de întrebări lui nea Mișu, iar acesta a început să înșire cifrele cerute ca la școală. Venisem cu cea mai clară și mai bine făcută temă despre situația alimentelor dintre toate localitățile județului. Prestația lui Nea Mișu din acele momente plus ceea ce știam despre integritatea lui ca om m-a determinat să-l propun mai târziu pentru postul de primar interimar până la primele alegeri. Și ceea ce mi-am propus, s-a și realizat. Peste *lucrătura din umbră* a unora, am reușit de l-am impus drept primar, mai târziu.

Văzând că se descurcă și fără mine cu prezentarea situațiilor, eu am plecat prin birouri, să casc gura, să mai schimb o vorbă cu cei de pe acolo. Într-o sală de ședințe, se aflau mai multe persoane, multe din ele îmi erau familiare, chiar dacă nu le cunoșteam personal. Cineva care mă cunoștea, m-a poftit înăuntru și m-a introdus celor prezenți, precizându-mi și ce funcție are fiecare. De exemplu, mi-l prezintă pe domnul Adrian Cocoș, pe care eu îl știam de la comitetul județean etc. Acum era președintele comitetului fsn, secțiunea sport !!! În **26 Decembrie 1989 !!!** Am început să țip revoltat. Am ieșit țipând pe holurile alea, și țipând am intrat peste Rădulescu, mai marele peste fsn-ul județean să-l iau de gât. Nu înțelegea, cum adică reface structura sistemului pe care tocmai îl dădusem jos? M-a luat în sala de ședință înapoi, s-au adunat toți ca la spectacol, și preț de trei-sferturi de oră le-am explicat cu ce se mănâncă libertatea. Mie mi se pusese pata pe Cocoș. Nedumerirea mea cea mare era, *care era rostul lui* în acele zile. De ce refăceau, la toate nivelurile, structurile vechiului regim, sub alte denumiri? Cu ce servea momentului revoluționar prezența unui șef peste sportul județean? Eram liberi, și ei de ce nu înțeleg? Eu vedeam încă de atunci sportul condus prin federații de specialitate în fruntea cărora să stea foști sportivi, nu politrucii. Ce naiv eram, nu?

N-au înțeles ce voiam de fapt. Dovadă că, după ce am părăsit sediul cu nea Mișu ca să pornim spre casă, cineva a dat un telefon la primăria din Oțelu-Roșu, și așa, ca o recomandare, propunea îndepărtarea mea din primărie, pentru că, cu nebuni ca mine nu se poate face treabă...

Oricum n-am mai stat mult. Mocnea în mine revolta. Mocnea în mine neputința. Vedeam cum *foștii* revin pe nesimțite, și cu nesimțire, înapoi pe funcții. Asta, la câteva zile distanță de 22 Dec. 89'. Mă ardeau pe suflet vorbele Doinei Cornea: *atenție, români, vi se fură revoluția de sub nas...* iar ce descoperisem eu în birouri la Reșița, faptul că se instalau pe funcții pe care le re-inventau sub alte titulaturi la care adăugau sintagma "*liber*" mă făceau să cred că a avut dreptate. Și începuse să îmi displacă în mod acut fsn-ul. Mi-am adus aminte brusc de Carlos Puma. Era un student ecuadorian. Făcea facultate la Timișoara, prin anii 80. Adrian Păunescu îl luase cu noi în turneu cu cenaclul pentru că tradusese cântecul lui Ovidiu Haidu, „Puștoaica”. Îl cânta foarte bine, pe orice fel de ritm latino, de la tangou la salsa sau bossa-nova. Eram în acel turneu cazați la hotel ROMAN din Herculane cu Carlos în cameră împreună cu câțiva colegi. Țin să menționez că toți știam că în camere sunt microfoanele băieților cu ochi albaștri de la cooperativa „ochiul și timpanul”. Și pe fondul acelei auto-cenzuri, ne pomenim cu Carlos întrebându-ne ce partid este la putere. PCR...a venit răspunsul unanim. „Și partid de opoziție?” - întrebă el...Am lăsat toți ochii în jos... Ca să trecem de momentul acela cât mai repede, mi-am asumat eu curajul de a răspunde. Învățasem de multă vreme că, dacă

vrei să treci cu bine de o întrebare incomodă, cel mai bine e să răspunzi cu altă întrebare. Și l-am întrebat la rândul meu, ce nevoie avem de partid de opoziție... A început să râdă.

- "Păi dacă nu vă place cum conduce PCR, cine-i trage de mânecă?" Am bâguit ceva de genul...poporul... și am schimbat repede subiectul.

În mintea mea FSN-ul însemna deja un partid unic, totalitarist, la fel ca cel împotriva căruia ne ridicasem. Știu din sursă sigură, își întinsese structura până la nivelul cel mai de jos al structurilor administrative, de exemplu și echipa de măturători de la salubritatea orașului avea un președinte fsn-ist care-i coordona. Și alegerea unui șef fsn-ist peste echipele de măturători nu s-a făcut așa, aiurea, ci urmând indicațiile (prețioase- aș adăuga eu) de la județ. Acelea au fost primele alegeri libere și probabil singurele alegeri libere de care au avut parte românii din 89 până acum. Trebuia să prezint situația acestor alegeri la nivelul tuturor instituțiilor din oraș la cererea celor de la județ. Și unde credeți că s-a împotmolit lista cu aceste alegeri? La echipa de măturători de la salubritate... Am fost convocat la I.G.O. să potolesc *greviștii*... Pe fondul unor astfel de evenimente mi-a revenit în minte întrebarea lui Carlos: „Și partid de opoziție?” ...

Nu puteam să-mi răspund comod cu o altă întrebare. Trebuia să mi se răspundă *mie*, de această dată. Și a venit și răspunsul pe care-l așteptam.

În București se *trăgea*... Noaptea, că ziua aveau treabă tovară...pardon, dom...ba nu, am zis bine prima oară, tovarășii de la FSN. Printre cei care se manifestau într-un fel sau altul prin capitală, apăruseră niște tipi cu megafoane montate pe mașini care chemau populația la un miting să-nu-știu-ce...oricum, de la televiziunea română *liberă* n-aveau voie să spună despre ce era vorba, așa că nu era clar ce fel de miting. Bagă spaima în popor că teroriștii îi cheamă ca să-i împuște... Cei de la pupitrul noii puteri, ca să nu iasă lumea la nici un fel de miting, ca să stăm cuminți în case să nu ne pape teroriștii, îi aruncă în fața micului ecran pe Brucan, Mazilu și pe Doina Cornea. Pentru prima dată românii o vedeau pe Doina Cornea, cea care pentru noi reprezentase vârful de lance al rezistenței împotriva comunismului. Cel puțin așa o prezentase ani de zile „Europa liberă”. Petre Popescu, mediatorul emisiunii, era vădit emoționat, și pe bună dreptate. Orice român de bun simț ardea de nerăbdare să afle ce avea de spus Doina Cornea. Nu știu dacă a mai ieșit cineva la miting, deși ar fi fost cazul. Mai ales și după intervențiile repetate ale celui alt comentator de telejurnale, Dumitru Meleșcanu, dacă îmi aduc aminte bine. Oricum, după ore bune, vine Dincă- revoluționarul, și îl introduce în studioul emisiunii pe un oarecare domn Dumitru, dacă îmi aduc aminte bine. Îl ia la un fel de interogatoriu pe un ton aproape zeflemitor, interogatoriu din care, noi, proștii, aflăm că respectivul domn este instigatorul de care se temea fsn-ul că ar fi capul teroriștilor care cheamă lumea la miting. Și pentru ce dădea omul adunarea în capitală? Pentru formarea unui nou partid!!! Partidul DEMOCRAT, după cum aveam să aflăm. Atunci trebuia România să se trezească. Atunci trebuia să își dea seama românii că sunt manipulați...

Cred că după acel eveniment a exclamat Doina Cornea: „Atenție români, vi se fură revoluția de sub nas!!!”

Fiind în *fruncea* urbei, la primărie, țineam legătura cu armata printr-un ofițer, atașat militar sau ceva de genul, oricum, cel care era responsabil cu pregătirea „gărzilor patriotice” pe valea Bistrei. Din când în când, venea pe la mine să mă mai țină la curent cu evenimentele. Ne retrăgeam într-un birou și mă puneam la curent cu informații oficiale sau ne-oficiale, cu ce se mai auzea sau se bârfea între ofițeri. Țin să fac precizarea că din primul contact pe care l-am avut cu el, am căzut de acord să

mergem pe încredere reciprocă. Eu îi spuneam ce aflam, pe orice fel de căi, el mă informa la rândul lui. Primisem în acele zile, celebrele ajutoare. Am recrutat voluntari din soldații ce făceau armata în oraș iar paza ajutoarelor am delegat-o celor de la gărzile patriotice. O garnitură de vre-o 5 vagoane de marfă de alimente au fost depozitate în clădirea fostului spital orășenesc. Mi-am luat angajamentul în fața orașului că alimentele vor fi împărțite până la ultimul pachetel, fără preferințe și fără discriminare, în mod egal, locuitorilor orașului. I-am rugat pe soldații care mă ajutau la titanica muncă „să nu pună mâna”... și au înțeles. În plus, la ieșirea din spital, cei de la gărzi aveau consemn să percheziționeze pe toată lumea, inclusiv pe mine. Nu mi-am pus de-o parte nimic. Nu am trădat nici o secundă încrederea pe care o avea toată suflarea orașului în mine. Totuși, pusesem ochii pe ceva. Mi-am exprimat dorința în gura mare. Unul din colete conținea o cutie (cam cât una de pantofi) din polistiren, cu capac, în care fuseseră ceva alimente. Tare mi-ar fi fost mie utilă ca și cutie frigorifică pentru momeli la pescuit. Cei de la poarta spitalului au auzit, dar nu prea clar, că am de gând să iau ceva pentru mine, din muntele acela de ajutoare. Erau zilele alea, când oricine, suspecta pe oricine, de orice. Când am încheiat programul pe acea zi, garda se schimbase de două ori deja. Era trecut bine de ora 1 din noapte. La plecare, am renunțat să mai iau cutia, gândindu-mă că trebuia să dau socoteală celor pe care-i rugasem să fie absolut intransigenți, să aibă grijă ca nimeni să nu iese afară cu ceva din clădire. Urma să revenim la ora 7 dimineața să continuăm. Ajuns aproape la capătul podului peste Bistra, aud în spatele meu pași în fugă și somația clară: „stai că trag!” Am stat. Era aproape un pluton de la gărzile patriotice. M-au abordat oficial, de parcă atunci mă vedeau pentru prima dată. Mi-ar fi pus și cătușe, dar n-aveau, așa că, sub escortă, am fost condus la sediul gărzilor patriotice unde m-au dezbrăcat pentru percheziție până la piele, să caute ce-am furat eu din ajutoarele destinate bunăstării poporului român. Bieții de ei... Eu venisem cu pachet de acasă, tocmai ca să dau un exemplu de corectitudine... Ce dezamăgiți au fost. După ce și-au cerut scuze cu jumătate de gură, s-au oferit să mă conducă acasă cu escortă... După seara cu pricina, Tatulici, așa îl chema pe ofițerul de care vorbeam, mi-a devenit și mai apropiat. I-a luat la zeflemea pe autorii arestării mele. Eu îi cunoșteam pe toți. Erau angajații uzinei, foști colegi de muncă. Așa am aflat că mi se căuta nod în papură de către cei care mă considerau un out-sider, intrat în primărie peste planurile lor. Așa am aflat că se știa de declanșarea revoluției cu trei săptămâni înainte. Șeful gărzilor patriotice era un oarecare Jompan. Mi s-a spus că mă voia afară din primărie pentru a fi instalat ca nou primar un inginer, Ardeleanu, cu antecedente, ca să zic așa, în pcr. Apariția mea spontană ca lider al revoluției în oraș le cam strica socotelile. Atât ar fi fost de ajuns ca să mă compromită în acea noapte: să îmi găsească în buzunar un biscuit sau o lamă de gumă de mestecat...eh!...n-au avut noroc. Am încercat și am reușit de m-am plasat deasupra oricăror suspiciuni tot timpul cât am stat în primărie. Am refuzat așadar orice funcție, inclusiv funcția de președinte a frontului Tineretului Liber, funcție ce mi s-a propus cu insistență. În anii ce au urmat, toți cei pe care i-am lăsat în primărie au făcut carieră, Dragoș Enache ajungând chiar deputat de Caraș Severin pentru patru ani, fiind recent, după ce a trecut, în funcție de bătaia vântului (politic) pe la mai multe partide, ales vice primar. După ce am aflat adevăratul motiv al arestării mele din acea noapte, m-a cuprins, iremediabil, dezgustul pentru politică. Dar nu acela a fost momentul critic, cel care m-a determinat să părăsesc brusc mișcarea revoluționară. Când aveam mai mare nevoie de lămuriri, pentru că se cuibărise un soi de lehamite și o imensă nedumerire în mine, a venit și răspunsul de care aveam nevoie. Poate nu e un răspuns în sine, ci doar factorul declanșator. Întors de la Reșița, Tatulici vine la mine într-un suflet. Mă

ia ca de obicei de o parte. Se vedea o schimbare pe fața lui. Își pierduse entuziasmul. Pe fața lui se întipărise altceva, un soi de îngrijorare. Nu știa cum să înceapă.

- Cineva *ne lucrează* pe la spate...

- Știu. Și cred că știu și cine...

- Știi pe dracu! Nu știi nimic până nu mă asculți, clar?

...și a început să povestească. La Reșița, unde teroriștii au existat, ca în multe alte orașe din țară „*pe bune*”, echipe formate din milițieni, militari, gărzi patriotice și voluntari civili, alcătuiau filtre prin oraș, legitimând persoanele suspecte, în căutarea teroriștilor care ciuruiseră sediul miliției. O astfel de echipă, pe care o vom numi echipa „A”, pune mâna (cu greu), pe un tip care nu o rupea de loc pe limba noastră, plin de tot felul de scule, de arme și muniție.. De ce zic cu greu? Pentru că vorbim de un tip antrenat și al dracului de bun la arte marțiale, așa că imobilizarea lui n-a fost de loc o treabă ușoară, chit că el era unul și ceilalți vre-o 10. Îl leagă bine și îl duc la unitatea militară, la arestul garnizoanei, pentru că asupra sediului miliției se trăsese intens, plus că asupra miliției plana sentimentul general de neîncredere. Deci, undeva la lăsarea întinericului, în jur de ora 17, ajung cu teroristul și-l predau conform protocolului militar, consemnând predarea în registrul de la poartă cu semnătura de primire a ofițerului de serviciu pe garnizoană din acea zi.

Undeva pe la miezul nopții, o altă echipă, o vom numi echipa „B”, prinde un terorist, cam în aceleași circumstanțe ca și echipa „A”. Îl imobilizează cu greu, și fac ceea ce au făcut și ceilalți cu primul terorist. Pleacă să-l predea la garnizoană. Pe drum, se întâlnesc cu echipa „A”. Aceștia când îi văd cu teroristul, pun armele pe ei și le ordonă *culcat* la toată lumea. Echipa „B” cere explicații. Și primesc: teroristul cu care se plimbau ei, îl prinseseră și ei mai devreme cu câteva ore. În corpore, se duc să îl predea pe terorist la garnizoană. Acolo, minune...n-aveau nici un terorist, foaia din registrul de la poartă era ruptă... L-au băgat în arest și pe „*al doilea*” terorist, care a dispărut și el, explicându-li-se că fusese o confuzie.

După ce l-am ascultat, ceea ce încolțise în mintea mea ca o bănuială, lua acum proporțiile tragice ale unei sumbre certitudini. Manipularea ieșea tot mai clar la suprafață. Dar poporul nu știa nimic. Nu cunoștea, și nu a avut acces la astfel de informații. Apoi dovezile s-au pierdut, toate mizeriile pe care le-au făcut au fost date cu „înălbitor” în așa fel încât, acum par acte de eroism. Manipularea însă, între timp, a căpătat chip. Unul, cu un zâmbet larg, foarte larg, care ne-a bântuit mai apoi visele și ne-visele în ultimii douăzeci de ani. Am demisionat din fsn în 31 Dec. 1989. Cred că am fost, la nivel național, prima demisie din fsn. Nu am cerut și nici măcar nu mi s-a propus celebrul certificat de revoluționar. Au însă hârtia aceea care le-a dat statutul de eroi, tipi din oraș care mai de care mai obscure, foști activiști de partid, pe care nu i-am văzut să scoată capul de după perdele decât după ce cuplul de dictatori a fost executat, și au știut sigur că nu se mai întoarce soarta revoluției. Aceeași susținători care-mi sărutau mâna pe cu zile în urmă, țipau oripilați și mă huiduiau pe stradă. Cică, i-aș fi dezamăgit. Cică, am fost slab, nu m-am putut ridica la nivelul... Le-am prezis ce se va întâmpla cu ei sub noul regim. M-au înjurat atunci, m-au repudiat pentru că începusem după plecarea mea din primărie să fac propagandă anti-fsn și anti Iliescu, dar, după mulți ani, mulți și-au cerut scuze. Acum, cică avusesem dreptate. Acestea sunt amintirile mele de atunci. Mai interesează pe cineva acum, că orice aș compune:

„din aceste fragmente de adevăr, tot minciună iese?”